

Tale (stikord) til Foreningen NORDEN 's repræsentantskabsmøde den 9. maj 2026

Af formand Lars Barfoed

Det er altid dejligt at være til repræsentantskabsmøde i Foreningen NORDEN. Og dejligt at vi kan holde det her på Hindsgavl Slot. Vi har også meget at glæde os over.

Slide: medlemsfremgang

Ikke mindst kan vi glæde os over, at vi det seneste år er blevet cirka 1.800 flere medlemmer. For et år siden var vi cirka 8.000 medlemmer i Foreningen NORDEN. I dag er vi cirka 9.800. Det viser noget om en stigende interesse for og opbakning til det nordiske samarbejde og til vores forening.

Slide: Hvis foreningen var et politisk parti

Slide: Undersøgelse (kraka)

Det kan man også læse ud af en ny undersøgelse fra Kraka, der viser en meget stærk folkelig opbakning til, at det først og fremmest er de andre nordiske lande, vi skal søge sammen med.

Slide: Nyt regeringsgrundlag (billede fra politiken)

Nyt regeringsgrundlag

Vi er på vej til at få en ny regering i Danmark. Det er ikke noget, vi i Foreningen NORDEN har nogen mening om eller blander os i. Men når det gælder regeringsgrundlaget, der er ny regerings målsætning og opgaver i valgperioden, så

er der god grund til, at vi gør, hvad vi kan for at sikre, at et tættere samarbejde mellem de nordiske lande, bliver en målsætning for en ny regering.

Derfor har jeg skrevet til samtlige partiledere og opfordret til at indskrive i regeringsgrundlaget, uanset hvilken regering, der dannes, at regeringen vil arbejde for et styrket nordisk samarbejde gennem en ambitiøs reform af den gamle Helsingfors-aftale fra 1962.

Vi støtter regeringernes arbejde for at give Grønland, Færøerne og Aaland selvstændig status i Nordisk Ministerråd. Det har Nordisk Ministerråd besluttet at nedsætte en kommission, der skal finde en løsning på. Det kan vi kun bakke op om.

Men i brevet til partilederne gør jeg det også klart, at det efter vores opfattelse er alt for uambitiøst, når den kommission, der nu er nedsat, kun skal arbejde med at overvinde de statsretlige udfordringer i den forbindelse. Der er brug for en ny Helsingforsaftale, der er langt mere ambitiøs på, hvor langt det nordiske samarbejde kan strække sig.

Slide: Helsingforsaftalen

Helsingfors-aftalen

Allerede i efteråret 2024 behandlede Nordisk Råd en udvalgsrapport, der anbefalede en omfattende udvidelse af de arbejdsområder, der er omfattet af Helsingforsaftalen, og som Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd dermed kan arbejde med og lave vedtagelser om. Rådet besluttede énstemmigt at tilslutte sig rapportens anbefalinger og opfordrede Ministerrådet til at gå videre med at realisere rapportens anbefalinger.

Forventningen var, at en ændring af Helsingforsaftalen kunne ske i løbet af 2025. Herefter er stort set intet sket. I stedet for at sætte gang i konkrete ændringsforslag udpegede regeringerne i foråret 2025 en særlig udreder, der skulle analysere de juridiske følger af en revision af aftalen. Den udredning foreligger nu.

På den baggrund er der så i april nedsat en kommission, der skal se på sagen. Men kommissionen skal kun se på selvstyreområdernes muligheder for at få en selvstændig plads i Ministerrådet. At det med at udvide arbejdsområderne er væk.

Det er for langsomt og for uambitiøst. Foreningen NORDEN i Danmark har gjort det fuldstændig klart, hvor vi står i den sag.

Slide: arbejdsområderne – Helsingforsaftalen

Der er en række temaer, der i dag slet ikke er nævnt i Helsingforsaftalen, der blev undertegnet tilbage i 1962, og som derfor ikke er en del af det officielle samarbejde, samt

andre områder, hvor der er brug for en opdatering. Det gælder bl.a. klima, energi, transport, digital infrastruktur, erhvervspolitik, grænsehindringer, sikkerhed, beredskab og forsvar. Det er skuffende, at den kommission, der er nedsat for at formulere konkrete ændringsforslag til den eksisterende tekst, tilsyneladende slet ikke skal beskæftige sig med udvidelser af samarbejdet på disse og andre områder. Dette til trods for, at Nordisk Råd, som sagt enstemmigt, på dets session i 2024 netop opfordrede regeringerne til det.

Slide: Nordisk Råds temasession i Oslo

Møde i Nordisk Råd

For par uger siden deltog jeg i Nordisk Råds **tema**session i Oslo. Det blev for mig et møde, der gjorde det meget klart, at der bredt i nordisk politik er en stærk vilje til at øge det nordiske samarbejde. Da det kom til spørgetimen, hvor medlemmerne kan rejse spørgsmål over for de deltagende ministre med ansvar for det nordiske, rejste det ene medlem efter det andet sig op og efterspurgte tempo og ambition i arbejdet med en revision af Helsingfors-aftalen.

Overalt i forsamlingen var der stærk utilfredshed med, at den nedsatte kommission ikke skal komme med forslag til at udvide samarbejdsområderne i Helsingforsaftalen.

Slide: Nordens styrker

Nordens styrker

Nogle af de store samfundsmæssige udfordringer, der skal håndteres i disse år, drejer sig om, at vi i Europa i langt højere grad skal styrke vores position, hvad enten det gælder konkurrenceevne, energiforsyning, klimakrisen, den digitale udvikling eller sikkerhed, beredskab og forsvar. Det kalder naturligvis på en fælles indsats i Europa. Men i det omfang, Europas handlekraft og beslutningstempo ikke er tilstrækkelig, må vi i Norden finde sammen om en fælles indsats.

Slide: Konkurrenceevne

Det vil styrke Norden; og dermed også styrke Europa, som vi er en del af. Og vi kan så inspirere resten af Europa til, hvordan det kan gøres.

Slide: Mark Carney

Når vi i dag taler om Nordens rolle i verden, kan det være nyttigt at lytte til perspektiver udefra. En af dem, man bør lytte til er den canadiske premierminister, Mark Carney, som på World Economic Forum 2026 satte ord på en udvikling, mange af os allerede fornemmer.

Han sagde blandt andet:

“Great powers can afford to go it alone... Middle powers do not.”

Og han tilføjede: “If you’re not at the table, you’re on the menu.”

Det er en formulering, der rammer noget centralt.

For verden forandrer sig. De fælles spilleregler i den internationale retsorden, som små og mellemstore lande

har stolet på, er under pres. Magt fylder mere, og beslutninger træffes i stigende grad af dem med størst vægt.

Det er i denne virkelighed, Carney taler om "middle powers". Lande med betydelig styrke, men uden mulighed for alene at sætte retningen. Hans pointe er enkel: Står de alene, bliver de sårbare. Står de sammen, får de tyngde.

Det gælder også for Norden.

Hver for sig er vi stærke samfund. Men hver for sig er vi også små i en verden, hvor skala igen betyder mere. Hvis vi navigerer alene, risikerer vi gradvist at blive afhængige af beslutninger truffet andre steder.

Det er den situation, Carney advarer imod.

Men Norden har et særligt udgangspunkt. Vi er forbundet af værdier, som også præger vores syn på verden. Tillid. Åbenhed. Ansvar. Og en grundlæggende tro på, at relationer mellem lande bør bygge på fælles regler og gensidig respekt.

Den regelbaserede verdensorden er ikke en abstrakt idé for os. Den afspejler den måde, vi selv har indrettet vores samfund på.

Netop derfor har vi også noget på spil, når den udfordres.

Hvis regler svækkes, bliver det sværere for mindre lande at blive hørt. Derfor bliver det vigtigere at stå sammen og give vores værdier større vægt i fællesskab.

Når vi handler hver for sig, er vi små lande. Når vi handler sammen, kan vi blive en stærk region.

En region, der kan værne om samarbejde og åbenhed. Og som i højere grad kan være med til at sætte retning. Det kræver, at vi styrker vores samspil og tænker os selv som et fællesskab med fælles interesser i en verden i forandring.

For alternativet er ikke stilstand. Alternativet er, at andre sætter retningen.

Når vi står sammen i Norden, kan vi måle os med nogle af de største.

Slide: Grønland

Grønland

Presset på Grønland har været stort i nu over et år; eller med andre ord, siden USA fik ny præsident. Det er dybt bekymrende.

Vores redaktør har netop interviewet Jens Frederik Nielsen i denne uge. Esben beretter at Nielsen er tydelig oprørt og ikke rolig før USA opgiver drømmen om at eje eller kontrollere Grønland.

“Makabert i en moderne verden, uhørt, urimeligt pres”, siger han til magasinet Nordiske, som udgives i næste måned.

For to år siden vedtog vi i enighed her på repræsentantskabsmødet et program, der sigter på at styrke relationerne mellem Grønland og Danmark i respekt for begge lande og folk. Vi skal med andre ord lære

hinanden bedre at kende. Foreningen NORDEN er næsten født ud af valgsproget "kendskab giver venskab".

Der skal ikke herske tvivl om, at ønsket om at styrke båndene mellem Grønland og Danmark betyder meget for os i. Og dermed heller ikke om vores ubetingede støtte til Grønland og det grønlandske folk i den situation, de er befinder sig i.

Slide: nordisk offentlighed

En nordisk offentlighed

I sidste ende beror det nordiske samarbejde i høj grad på, at vi vedkender os vores fælles kultur og fælles værdier i Norden. Som en organisation, der er en del af civilsamfundet, er det ikke mindst vores ansvar at bidrage til det. Og det gør vi.

Tæt knyttet til det er det vores mål at bidrage til at udvikle en nordisk offentlighed. Der er behov for en debat og dialog på tværs af landegrænserne i Norden.

Det prøver vi nu at gøre noget ved. Vi har netop fået tilsagn fra Medienævnet om at starte et nyt medie med nyheder fra Norden. Det bliver et meget spændende projekt.

Meget at glæde sig over.

Der er meget at glæde sig over i Norden og i vores forening. Men vi har også meget at gøre i retning af at

arbejde for, at komme til at stå endnu tættere sammen i Norden. Lad os gøre det!!!

Tak for ordet!